

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és klap - 977

Zs. N. Ramasetter Róbert

A ké-
szerek
zend 11. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pá yaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestbe — — 5.—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 február 11 Szerda

Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 34 szám

5685. Sövat 17

A francia kamara elnöke hisz a demokrácia jövőjében

Egy osztrák újságíró beszélgetést folytatott Paul Painlevé, a francia kamara elnökével a béke utjáról és a demokrácia kilátásairól. Az elnök optimista nyilatkozata így hangzik:

Hitem szerint pillanatnyilag a nagy internacionális problémák a legsúlyosabbak. A biztonság és a lefégyverzés kérdései egybe vannak kötve a reparáció problémájával és azonfelül a Ruhr-vidék kiszákmányolása helyett a Dawes-terv végrehajtását helyeztük előtérbe. Szembe kell néznünk a tényekkel, ha föl akarjuk ismerni annak szükségét, hogy a Dawes-tervnek magának is hozzá kell igazodnia a pillanatnyi nehézségekhez.

Amidőn a béke utját kerestük, akkor ezzel példát mutattunk a többi nemzeteknek, anélkül, hogy saját országunk méltóságát megcsorbítottuk volna, anélkül, hogy jogainkból akár egyetlen egyet is föladtunk volna.

Arra a kérdésre, vajon reményteljesen nézek-e a jövő elé, *habozás nélkül igennel válaszolok*. Azonban nem szabad hinnünk, hogy amit mi kívánunk, hogy az azonnal teljesül is. A veszedelem még nem multak el azzal, hogy Londonban és Genfben őszinte nyilatkozatokat tettünk.

Évekre lesz szükségünk, hogy azokat a megállapodásokat, amelyek a világ számára a békét biztosítják, véglegesen rendeztessenek. Addig nagyon sokat kell fáradozni. Mindazonáltal büszkék lehetünk az eddig megtett utra.

Ami a pénzügyi helyzetet illeti, ez seholsem kedvező. Azonban el kell jutnunk egy tervszerűen átgondolt nagy szanálási munkához, mert nem lehet tagadni, hogy Franciaország óriási veszteségei után, miatt elpusztított vidékeit újáépíti és mialatt keleti és nyugati részeit még mindig romok fedik, maga viseli a terhek jórészét, jöllehet ezeket meg kellett volna a többi nemzetekkel osztania. Rosszul ismeri országunkat, aki kételkedik abban, hogy a francia nemzet a mai nehézségeket nem tudja leküzdeni. A nép nem veszíti el hitét és bátorságát és büszke arra a bizalomra, amelyre a többi népek méltatják.

Ugy Franciaország belsei helyzetét, valamint a világ külső állapotát optimistikusan itelem meg. Ezt pedig teszem azért, mert Franciaország csodálatos teljesítményt végzett. Ha majd demokráciánk rendbejön és a törvények védelme alatt tovább fejlődik, akkor meg vagyok róla győződve, mi a többi régi és újonnan létrejött demokráciákkal teljes összhangban fogunk élni. Franciaország féltékenyen őrzi függetlenségét és szabadságát és nem avatkozik más nemzetek belsei politikájába. Fontos azonban, hogy ezek is megfelelő tartózkodást tanúsítsanak Franciaországgal szemben. Nem csinálunk politikai propagandát másoknál, de nem fogunk túrni magunknál sem.

Kétséges Párics többsége

Belgrád, február 10. Az ellenzéki pártok vezérei 12-én csütörtökön értekezletre ülnek össze Belgrádban, hogy a választások után beállott új helyzetet megbeszéljék. A parlamentet március hetedikén nyitják meg.

Az eddigi választási eredmények valószínűleg tévesek, mert az éjjel beérkezett jelentések arról számolnak be, hogy a kormánypárt csak 155 szavazatot kapott az ellenzék 166 szavazatával szemben. Ezek a hírek is azonban megerősítésre szorulnak. Holnap egyébként közzé teszik a hivatalos eredményt.

Kormánykörök szerint a Pasics-kabinetben változások lesznek. Nincsics külügyminiszter távozik és utódja Spalajkovics párisi jogász lesz, akit különben képviselővé is választottak.

Tegnap az a hír terjedt el, hogy a kormány közeledni óhajt a horvát parasztpárthoz, ennek azonban ellene mond a tegnapi minisztertanács, amely a horvát pártvezérek további fogvartatását határozta el, annak dacára, hogy most már parlamenti immunitás védi őket.

A veszélyeztetett jogvédelem

A beavatottak már régóta tudják, hogy erdélyi zsidó közéletünknek egyik legértékesebb és legnélkülözhetetlenebb intézménye, a Jogvédő Iroda súlyos válsággal küzd. Ez az intézmény, amelyet egy évvel ezelőtt az állampolgársági törvény által teremtett kényszerhelyzet hívott életre s amely az első alkalmat szolgáltatva ahhoz, hogy a közös zsidó ügy nagysága előtt leomoljanak az összes válaszfalak, a zsidó társadalom bünnös közönye miatt azon a ponton van, hogy kénytelen beszüntetni működését. Lapunk szerkesztője ez ügyvel kapcsolatban ma a következő levelet kapta dr. Klein Miksától, a Jogvédő Iroda igazgatójától:

Dr. Marton Ernő urnak

Az Uj Kelet felelős szerkesztőjének

Cluj

Kedves Barátom!

Megkérlek, szíveskedjél az Uj Kelet utján közzétenni, hogy az Erdélyi Zsidó Jogvédő Iroda a mai napon megszüntette működését. A megszüntetés oka egyfelől az, hogy az iroda fentartásához szükséges anyagi eszközöket a hitközségek nem nyújtották s a magaméből tovább fentartani az irodát nem áll módomban. De még ennél is súlyosabban befolyásolt elhatározásomban, hogy az ortodox központi iroda legutóbb Besztercén megtartott ülésén még az erkölcsi támogatást sem kaptam meg súlyos munkámhoz, sőt egyes rabbik részéről olyan kritikák hangzottak el, amelyek az intézmény feloszlását tették parancsoló kötelességemmé.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek, valamint a kolozsvári ortodox és neolog hitközségeknek ezuton mondok köszönetet eddigi támogatásukért.

Vagyok tisztelő hived

dr. Klein Miksa.

Kötelességszerűen közreadtuk dr. Klein Miksa levelét, bár erős a meggyőződésünk, hogy a Jogvédő Iroda nem fog megszűnni egyszerűen azért, mert nem szabad megszűnnie és hogy az erdélyi zsidó hitközségek végre fel fognak eszmélni bünnös közönyükből, amely immár az öngyilkossággal határos. A Jogvédő Iroda alig egy éves működése alatt bizonyosságot tett róla, hogy az erdélyi zsidóságnak multhatatlanul szüksége van egy olyan intézményre, amely a zsidóságot ért egyéni és kollektív sérelmek ellen kellő szilval és energiával tud fellépni és képes megteremteni a szükséges kapcsolatokat a jogiban veszélyeztetett zsidóság és az illetékes hatóság és kormánytényezők között. Eredményessé tette az Iroda működését a szerencsés választás is, amellyel annak élére a fáradhatatlan és lelkes dr. Klein Miksát állították, aki az önfeláldozásig menő áldozatkészséggel, sokszor éjjelnappal dolgozott, harcolt és protestált a létében megtámadott zsidóságért. És tette ezt olyan elszomorító közöny és izoláltság közepette, amely a zsidóságnál valóban teljességgel szokatlan. De még az ezernyi nehézség ellenére is megszámlálhatatlan esetben sikerült a Jogvédő Irodának pozitív eredményeket elérni és közbelépésével súlyos veszedelemeket elhárítania, amelyek a zsidóság egyetemét, vagy a zsidó egyedeket fenyegették.

Igy például a Jogvédő Iroda működésének egyik eredménye volt, hogy az állampolgársági törvény egyes homályos és veszélyes intézkedéseit a kormány később kibocsátott rendeletekkel kedvezően interpretálta és enyhítette. A Jogvédő Iroda számtalan szerencsétlen zsidó család jogtalan kiutasítását akadályozta meg és igen sok elvont italmérési engedélyt szerzett

vissza jogos tulajdonosaiknak. Fel sem lehet sorolni azoknak az ügyeknek százait, amellyel magánosok és testületek, de különösen a hitközségek fordultak az irodához jogsegélyért s amelyekben a Jogvédő Iroda készséggel és a legtöbb esetben eredménnyel el is járt. A Jogvédő Iroda igen üdvös kapcsolatokat teremtett a nagy regáti zsidó szervezetekkel, amelyek minden alkalommal szívesen siettek erdélyi testvéreik segítségére.

Am a Jogvédő Iroda tevékenysége az eddig felsoroltakkal, amelyek csak halvány képét adják a végzett munkának, még korántsem érhet véget. Hiszen éppen most áll az erdélyi zsidóság a legsúlyosabb megpróbáltatások előtt, most kerülnek a parlament elé azok a törvényjavaslatok, amelyek a zsidóság és a zsidó intézmények léte, vagy nem léte fölött fognak majd dönteni. Így közvetlenül tárgyalás előtt áll az egyházi törvényjavaslat, amely a hitközségek jogviszonyait fogja szabályozni, a felekezeti iskolai törvény, amely körül az összes itt élő kisebbségek óriási küzdelmet folytatnak. És előttünk tornyosulnak a megszámlálhatatlan egyházi problémák, mint a rabbik kongruája, a hitközségi alkalmazottak nyugdíj-ügye, a rabbik jogállása a véderőtörvényben, a Talmud-Tóra-iskolák és jesiva-iskolák jogi helyzete, a hitközségek sérelmei az agrárreform végrehajtásával kapcsolatban és még számtalan kollektív és egyéni sérelem.

Ki szálljon sikra e fontos létérdekekért? Ki védje meg a veszélyeztetett jogokat? Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség mint politikai szervezet mindenesetre a maga teljes súlyával veti magát a harcba, de éppen a küzdelem eredményesebbé tétele céljából szükséges, hogy legyen egy olyan szerv, amely minden politikától mentesen, tisztára jogvédelmi munkát végezzen. Az utóbbi évek tapasztalatai megmutatták, hogy hitközségi szervezeteink sajnos, nemcsak hogy a kollektív jogokat, de még saját érdekeiket sem tudják megvédelmezni. Az Ortodox Központi Irodának például még mai napig sincsenek jóváhagyott alapszabályai és létezését az állam nem ismerte el. A sok között ez is az egyik ok, amiért az Ortodox Központi Iroda eddig semmiféle hivatalos fórum előtt nem tudott eredményesen eljárni. Annál meglepőbb, de egyben lesújtóbb is, hogy ez az Ortodox Iroda, amelynek tudatában kell lennie saját tehetetlenségének, nem igyekszik teljes erejével támogatni azt az intézményt, amely működésének kilencven százalékában éppen az ortodox zsidóság érdekeiért küzd, sőt méltatlan és meggondolatlan kritikával gáncsot vet a szépen lendülő munkának.

Itt az ideje végre, hogy az ortodox hitközségek komolyan kezdjenek gondolkodni sorsuk és jövőjük fölött, hogy végre nyiltsan és férfiasan leszámoljanak az adott helyzettel, mert ha a mai állapot továbbra is fennmarad, akkor szépen fejlett hitközségi életünk rövidesen teljesen balkánizálódni fog. A hitközségeknek, amelyek tulnyomó része — jól tudjuk — a legnagyobb hálával és elismeréssel adózik a Jogvédő iroda multbeli működésének, talpra kell végre állniok és egységesen kell követelniök annak további fentartását és megerősítését. De ezzel a követeléssel együtt meg kell teremteniök az iroda működésének anyagi alapjait is. Ha most nem fogják előteremteni azokat a filléreket, amibe a Jogvédő iroda fentartása kerül, kockára teszik azt a felmérhetetlen anyagi és erkölcsi értéket, amelyet a zsidó hitközségi élet reprezentál. Erős a meggyőződésünk, hogy a hitközségek fel fogják ismerni válságos helyzetüket és megértve az idők parancsát, úgy fognak cselekedni, ahogy azt józan érdekeik megkövetelik.

Streitmann zsidó aforizmái

H. St. Streitman, a finom tollu román-zsidó publicista, akinek mélyeszántó és ragyogóan szellemes írásai a román stílus-tikai művészetnek valóságos gyöngyszemei, „Reviziuri” címen kötetbe gyűjtötte aforizmáit. A gazdag és változatos gyűjteményből, amely egy értékes koponya nagyszerű gondolatait öleli egybe, válogattuk ki az Uj Kelet olvasói számára az alábbi néhány zsidóvonatkozású elmélkedéseket:

Oh én boldogtalan zsidó népem, nyugtalan vérű, tulfutott kiegyensúlyozatlan nép, aki szenvedéllyel ragadod magadhoz valamennyi népnek és valamennyi társadalmi osztálynak ideológiáját és tragikus zür-zavarban táncolsz a végeken. Vajjon annyi sok nagy ajándék mellett, amelyek évezredek óta bámulatba ejtik az emberiséget, miért nem juttatott az Isten neked legalább egy cseppet a mértékletesség egyszerű és alázatos italából?

A héber nyelv nem ismeri a „birni” segédigét, azt az igét, amely a tulajdon érzését fejezi ki és amely magát a birtoklás tényét, a magántulajdon köbe vésett elvét jelenti. Hogyan lehet megmagyarázni ezt a dolgot?

Vajjon a héber nyelvet sohasem használták közbeszédre, úgyhogy nem lehet kifejezője az emberek között fennálló valamennyi viszonylatnak? Avagy megszűnt élő nyelv lenni, mielőtt még a régi zsidók a magántulajdon megalkották volna, mielőtt a biblikus zsidó kérelhetetlen szükségét érezte volna annak, hogy azt, amiye van, a könyörtelen és ellentmondást nem tűrő „birni” szóval jelölje meg?

Még érdekesebb szociológiai szempontból, hogy a héber nyelv a többes „birunk”-ot sem ismeri, ami legalább is a kollektív tulajdon kifejezésére szolgál. Hiányzik minden alakja ennek az igének, amely tudunk szerint a szociális élet legfontosabb jogi viszonyát jelöli meg. Aprópó a zsidónak könyörtelen szociális egoizmusáról...

... Egy dilettáns filológus bibelődése.

A zsidók az egyetlen nép a világtörténelemben, amely nemcsak akkor adott valamit az emberiségnek, míg a saját földjén, a szent földön élt, hanem később, a szétszórás idején is. És a *valami* alatt nem csupán a kultúra egyszerű elemeit értem, hanem az általános irányvonalakat, az esszenciális impulzusokat és az elhatározó utmutatásokat is. Abban az időben, amikor életigenlők voltunk megteremtettük az abszolút monoteizmust, később mi ástuk alá a gyökerét, amikor görög filozófiával való érintkezésünk révén a kritika démonja szállta meg a lelkünket. Építünk, rombolunk...

A zsidóság az a nép, amely a legtöbbet tuloz és amelyről a legtöbbet tuloznak.

Mindennapi imádságomból:

... Könyörögve kérlek Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, legyél könyörülettel zsidó népeddel szemben és add meg neki, hogy jónapjaiban ne veszítse el józan önmérsékletét és viselje el a szerencse óráit legalább egy cseppnyi olyan önmegtartóztatással, ahogyan a szomorú időköt élte keresztül.

A zsidó nép — színész nép. A zsidónak mindig karzatra van szüksége. Hogy lássa valaki. Háromnegyedrésze az életének pompa és fitogtatás. Szíve legszebb tulajdonságainak, lelke legszebb erényeinek gyakorlásakor tanukra és bémulókra van szüksége.

A szisztematikus zsidófalóknak van egy specifikus zsidó tulajdonságuk: nem esznek disznóhúst.

— **Helyreigazítás.** Nemrégiben írtam egy pár sort arról, hogy a naszói főszolgabíró egy öreg tanitónót Fuchs Sárát kiutasított, jól lehet nyugdíjas tanitónó. Mivel írásaimban csak az igazságot szoktam küzdeni, tartozom azzal, hogy a nyilvánosság előtt elégtételt szolgáltatassak a naszói főszolgabírónak, hogy a cikkem téves adatokon alapult. Ugyanis a főszolgabíró által a besztercei sziguranciahoz küldött megkeresésben szereplő négy egyén egyike volt Fuchs Jozefina, de ép a főszolgabíró volt az, aki ennek a keresztény tanitónónak a jogait kutatta ki és ismertette el. Ezért a cikkben foglalt következtetéseket sajnálom és azok tárgyaltalanok.

Cluj, 1925 február 10.

Dr. Klein Miksa

Meghosszabbítják az üzletek bérszerződését

Április elsején nem lép életbe az új bérleti rendelet

(Bucuresti-Bukarest, február 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid hírben beszámoltunk már arról, hogy a kereskedelmi miniszter a Vadul Comercial törvényjavaslatot az új ipar- és kereskedelmi kamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat megszavazása után fogja a parlament elé terjeszteni.

Mint feltétlenül megbízható forrásból értesülünk, a kormány, tekintettel arra, hogy április elsején életbelép a bérleti viszonyt szabályozó új rendelet és ezen időpontig a várható parlamenti viták következtében a Vadul Comercial törvénytervezetet a kamara előreláthatólag nem fogja megszavazni, elhatározta, hogy az április elsején életbelépő rendelet végrehajtását 1926 április 1-ig felfüggeszti. Ez tehát azt jelenti, hogy az üzletek bérszerződését ezzel a kormányintézkedéssel egy évvel meghosszabbítják.

A zsidókérdés a belpolitikai élet malomkövei között

Dan Sever levele és egykori nyilatkozata. A politikai pártok antagozizmusa az antiszemita agitáció kérdésében. Vajda parlamenti beszéde Blank Arisztidról

(Cluj-Kolozsvár, február 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az antiszemitizmus Romániában nemcsak társadalmi mozgalom, hanem nagyon jól bevált politikai kortesfogás is, egyike ama szólalomoknak, amelyeket az egyes politikai pártok a hatalomra való törekvésük kétségbeesett erőfeszítéseiben, talán jobb meggyőződésük és belátásuk ellenére is, hol nyíltan, hol pedig diplomáciai óvatossággal lansziroznak a politikai közélet levegőjében. Ennek a szomorúan sivár helyzetnek az előidézésében kétségkívül teljesen egyforma szerepe van a kormány szívósságának és az ellenzéki pártok hatalom felé törtetésének. Ebben a könyörtelen harcban már régóta nem válogatják az eszközöket és ezért van az, hogy a politikai életben a zsidókérdés nem teoretikus probléma, hanem demagóg vörösoszto, amely arra jó, hogy az időnkint elfásult tömegek szunnyadó érdeklődését újból felizgassa.

Dan Sever egykor és ma

Csak így tudjuk azt megérteni, hogy akadnak politikai pártok, amelyek — többnyire persze burkolt formában — hol az antiszemitizmus, hol a filozszemitizmus (zsidókkal való trafikálás) vádját játsszák ki egymás ellen.

Néhány nappal ezelőtt különös feltűnést keltett a nemzeti párt volt titkáranak, Dan Severnek Mihalachehoz intézett levele, amelyben Dan Sever nem egészen a gyulafehérvári pontok szellemének megfelelően, jóindulatulag korholta a parasztpártot, mert az az antiszemita agitáció ellen küzd. Hogy a levél eme paszusában sokkal több volt az adott helyzetből fakadó politikum, mint reális meggyőződés, arra beszédes bizonyítékot szolgáltat Dan Severnek egy régi sajtónyilatkozata. A diákmozgalmak kezdetén az U. E. R. hivatalos lapja, a „Curierul Israelit” körkérdést intézett csaknem valamennyi párt felelős vezetőihez, hogy mi a véleményük az antiszemita agitációval szemben. A körinterjú során a lap a nemzeti párt titkárárt, Dan Severt is megszólaltatta, aki akkor talán politikumból, talán meggyőződésből még más hurokat pengetett. A „Curierul Israelit” most újra leközi ez a nyilatkozatot, amely igen érdekes dokumentuma az idők változásának.

A mély meggyőződés

Dan Sever régi nyilatkozatában sem vallja magát filozszemitának. Sőt nem is esik ama tulzó liberális politikuskok hibájába, akik jóindulatu, de rövidlátó humanizmusukban egyszerűen kétségbevonják a zsidókérdés létezését is. Dan Sever igenis leszögezi, hogy van zsidókérdés Romániában, (ami egyébként senki előtt sem újság és e különböző vélemények között csupán a megoldási módban jut kifejezésre nézeteltérés) de a kérdés megoldását a társadalmi harmónia békés megteremtésében látja. A Curierul Israelit munkatársának arra a kérdésére, vajjon veszélyesnek tartja-e az állami élet konszolidációja szempontjából az antiszemita agitációt, Dan Sever határozott igennel felelt.

Igen mondotta Dan Sever — az antiszemita agitációt éppen azok robbantották ki, akik „hazafias” panamáikról és zsarnokságukról más irányba akarják terelni a nép gyűlöletét. Minden jó románra nézve aktuálisabb és fontosabb megtisztítani az országot a trikolorbá bujtatott korrupciótól, mint a kisebbségekkel való természetes, vagy mesterséges konfliktusokat megoldani. Ez az én mély meggyőződésém.

Ugy látszik ez a meggyőződés még sem volt elég mély ahhoz, hogy a tulontul hosszúnak látszó ellenzéki szereplést is túlélje. Mert Dan Sever most már haragszik a parasztpártúra, hogy miért folytat harcot az antiszemita agitáció ellen.

Két nyilatkozat

Dan Sever levelének publikálását két igen érdekes nyilatkozat követte. Az egyiket a nemzeti párt szövegezte meg, körültekintő óvatossággal és precizitással, csupán annak megállapítását tartotta szükségesnek, hogy Dan Sever már nem a nemzeti párt titkára s így a levélben kifejtett véleménye nem érinti a párt politikai magatartását. A második nyilatkozatot Dan Sever írta, tiltakozik az ellen, hogy ő antiszemita volna, legalább is nem minden zsidóra vonatkoztatva, hiszen — mint ő írja — Blank Arisztid sokkal hasznosabb szerepet tölt be az ország közéletében, mint Bratianu Vintila.

Dan Sever egyébként nem véletlenül nyilatkozott Blank Arisztidról, akiről egyébként minden demagógiától mentes politikus és közgazdász egyformán tudja, hogy a román közgazdasági, kulturális élet fejlesztésében egyformán elvülhetetlen érdemei vannak. A kormánypart részéről tudniillik, gyakran szokták a nemzeti pártot „filozszemitizmussal” gyanúsítani Blank Arisztiddal való kapcsolata miatt. Néhány nappal Dan Sever levelének publikálása után, amint azt akkor az Uj Kelet is jelentette — a parlament egyik ülésén Vajda beszédét gunyos kiáltásokkal szakították félbe:

Vajda apothexisa Blanc Arisztidról

— Hát Blank Arisztid — kiáltották feléje. Vajda hosszú beszédében leekézettette meg a közbeszólót. Elmondotta, hogy amikor Párisba kellett utazzon a béketárgyalásokra, a Banca Nationala megtagadta tőle a szükséges százezer frankot. Blank Arisztid azonban első szóra rendelkezésére bocsátotta az összeget.

— Látják hát azok az urak, — mondotta Vajda — akik itt kiáltoznak, hogy mit csinált Blank és mit nem csinált a Banca Nationala trikolorja.

Vajda ezután igen érdekesen mondotta el, hogyan került bele a Marmorosch és Blank igazgatóságába.

— Amikor meghívtak az igazgatótanácsba, — mondotta Vajda — noha már megvoltak a személyes tapasztalataim, mégis a liberális frazologia szuggesztív hatása alatt álltam és vívdttam magammal, vajjon tisztséget vállalhatok-e egy internacionális bankban. Eppen ezért gondolkodási időt kértem.

— Blank Aristid, aki perfekt gentleman, szívesen adta meg a gondolkodási haladékot. En a legfelsőbb semmitőszék egyik magistrátusához fordultam tanácsért, aki ősi regáti familiából származik és akinek becsületességéhez nem fér kétség. Amikor kérdést intéztem hozzá, így felelt: „A Blank-bankházban igazgatósági tagnak lenni, megiszteltetést jelent.”

— Azonkívül — folytatta Vajda — a töke mindig olyan szinezetet kap, amilyen érdekeket szolgál. Így lesz francia, vagy román, vagy akármilyen, aszerint, hogy milyen érdekek szolgálatában áll és én biztosíthatom önöket, hogy Blank gyönyörű román nemzeti tevékenységet fejt ki.

— Az igazgató erdélyi mokány Ott faláltam (azután Bratianu Pilat urat, Duc Petre Carp fia, hogy mindenki tinescu Alexandru vetettem magam erdélyi mokány rébe kerültem.)

Igy beszélt nem fogja meg politikai korifejék tiltakozó üldözése ellen közélet lelkiis került; jobbról lesztették ezt a kortesfogások nek meg arról frázisai és a t hajhászása egy ki szenvedések

Va a kolo

Egy svájci

(Cluj-Kolozs dósítójától.) A nácsa elé a teg pör, mely érde zárimot az érde zürichi nagy f lozvári Sylva saságot huszo megtérítése mi

Klem Pál, igazgatója 191 Bareis Wielan hétezer koroná utaltatta ki. A kapta a hárs megfelelő vala küldötte el, m A bankához a a pénz, mint a sítés s mivel a lott, a pénzt

A Sylva el napra rá ártit test kapott, h neki vissza. romszázhuszon huszonháromez koronát utalt a bankház töb el a visszamar vége, melyet a bankház adott

A kolozsva a perben, me először a husz sére, továbbá a kárnak meg nek kivonása kintve, hogy ötvenhárom s összeg majnde

Az ítélet képviselője, d tott be. A fe került a tábla halasztotta az hogy a felek r kozó összes f tatra még viss

Szigoru h

Bukarest, nap esti ülésén életbe az előad kizárták az egy asszisztenst, ak antiszemita mo összes egyetem diákokat, akik ígérték, hogy r tésükben. A tö professzor ellen írták, külön v amely egyutta egyesületének

dését

számoltunk már ipar- és keres- ja a parlament

ra, hogy április várható parla- láthatólag nem rehajtását 1926 zel a kormány.

olet

ok antago- ramenti

odés még sem alontul hosszú- s tulélje. Mert a parasztpártra, antiszemita agitá-

Két nyilatkozat

alását két igen egyiket a nem- tekintő óvatossá- annak megállá- hogy Dan Sever ra s így a leve- n érini a párt ik nyilatkozator ellen, hogy ő s nem minden - mint ő írja — bb szerepet tölt Bratiann Vin-

véletlenül nyi- síról egyébként politikai és köz- a román köz- tésében egyfor- annak. A kor- rakkal szokták anksal gyanu- apcsolatai miatt. lének publiká- Uj Kelet is je- ülésén Vajda akították félbe:

lanc Arisztidról hiáltották feleje. kéztette meg a amikor Párisba okra, a Banca készes százezer első szóra ren- et.

— mondotta hogy mit csinált nca Nationala

a mondotta el, esch és Blank

gazgatónácsba, r megvoltak a gis a liberális tt álltam és vi- séget vállalha- an. Eppen ezért

gentleman, szi- haladékat. En magisztrátusához gáti familiából géhez nem fér hozzá, így fe- gatósági tagnak

Vajda — a tőke ilyen érdekeket román, vagy u érdekek szol- önöket, hogy tevékenységet

— Az igazgatónács első ülésén én szegény erdélyi mokány, igazán jó társaságba kerültem. Ott találtam Gr. Filipescut, C. Argetoianut, azután Bratiann ur, az ő vejét is ott találtam, Pilat urat, Ducát, Toma Stelian. De ott volt Petre Carp fia is. Bann volt miniszter és végül, hogy mindenkinek tessék, ott láttam Constantinescu Alexandru jovialis figuráját is. Számot vetettem magammal, hogy ime én egy szegény erdélyi mokány, az ország első familiáinak kö- rébe kerültem.

Igy beszélt Vajda a kamarában, ez azonban nem fogja megakadályozni a demagógiára hajló politikai korifeusokat abban, hogy fel ne emel- jék tiltakozó ujjukat az antiszemita agitáció üldözése ellen. Mert a zsidókérdés a politikai közélet lelkiismeretlen két malomköve közé került: jobbról is, balról is demagógiájá zül- lestették ezt a fontos társadalmi kérdést és a kortesfogások lázában könnyelműen feledkez- nek meg arról, hogy a népgyűlések puffogó frázisai és a tömegek népszerűségének oleso hajhászása egy nagy embercsoport sorsát kövezi ki szenvedésekkel.

Valorizációs pör a kolozsvári tabla előtt

Egy svájci cég keresete egy kolozsvári favállalat ellen

(Cluj-Kolozsvár, február 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári itélőtábla polgári tanácsa elé a tegnapi került az első valorizációs pör, mely érdekességénél fogva méltán tarthat számot az érdeklődésre. Bareis Wieland & Co. zürichi nagy facég 1918-ban beperelte a kolozsvári Sylva-féle fakereskedelmi részvénytársaságot huszonháromezer osztrák koronának megtérítése miatt.

Klem Pál, a Sylva részvénytársaság vezér- igazgatója 1918-ban villát vásárolt Svájcban a Bareis Wieland & Co. cégtől háromszázhuszon- hétezer koronáért. A pénzt a Sylva-cég utjan utaltatta ki. A svájci társaság, ahogy kézhez kapta a háromszázhuszonhétezer koronának megfelelő valutát, azonnal bécsi bankárának küldötte el, mert úgy kívánták az üzleti ügyei. A bankárhoz azonban hamarabb megérkezett a pénz, mint az annak céljáról intézkedő érte- sítés s mivel a valuta még a Sylva nevében ál- lett, a pénzt visszautalta a kolozsvári cégnek.

A Sylva elfogadta a pénzt, azonban néhány napra rá átírt a bankár, aki időközben értesi- tést kapott, hogy a pénzt haladéktalanul küldje neki vissza. A Sylva hogy hogy nem, a há- romszázhuszonhétezer koronából visszatartott huszonháromezeret és csak háromszáznégyezer koronát utalt vissza a bécsi bankárhoz. Mivel a bankház többszöri felszólítására sem küldötte el a visszamaradt pénzt, az ügynek per lett a vége, melyet dr. Fischer József utján a svájci bankház adott be kolozsvári törvényszékre.

A kolozsvári törvényszék ítéletet is hozott a perben, mely szerint a Sylva-céget kötelezte először a huszonháromezer korona visszafizeté- sére, továbbá annak a kamataira, végül annak a kárnak megtérítésére, melyet ennek a pénz- nek kivonása okozott a svájci bankháznak. Te- kintve, hogy 1918-ban egy korona megfelelt ötvenhárom svájci centimesnek, a kártérítési összeg majdnem félmillió lejre rugott.

Az ítélet ellen az alperes Sylva-cég jogi képviselője, dr. Eötvös Lajos felebbezést nyuj- tott be. A felebbevitel folytán a pör a tegnapi került a tabla elé. A táblai tanács azonban el- halasztotta az ítélet kimondását és elrendelte, hogy a felek nyújtsák be erre az ügyre vonat- kozó összes üzleti levelezéseiket. Az ítélelhoza- talra még visszatérünk.

Szigoru intézkedések a bukaresti egyetemen

Bukarest, február 10. Az egyetemi tanács teg- nap esti ülésén szigoru intézkedéseket léptettek életbe az előadások rendjének biztosítására. Végleg kizárták az egyetemi oktatásból Marinescu egyetemi asszisztent, akiről bebizonyult, hogy az orvostani antiszemita mozgalom vezetője. Azután az ország összes egyetemeiről kizárták Danulescu és Rosu diákokat, akik tavaly ünneplés nyilatkozatban ígérték, hogy nem vesznek több részt diáktünté- tésekben. A többi diákok ügyében, akik Reiner professzor ellen az ismeretes memorandumot alá- írták, külön vizsgáló bizottságot küldött ki a tanács, amely egyúttal feloszlatta az orvostani diákok egyesületének vezetőségét is.

Troczkij szenzációs leleplezésekre készül

Személyi harc a vezetők között. Leépítik a diktaturát

(London február 10. Az Uj Kelet tudósító- jától.) Helsingsforból érkező jelentések szerint Troczkij kijelentette, hogy a bolsevizmusban uralkodó mai áramlat ellen erősen fog küzdeni, elsősorban Zinov- jev és Stalin ellen. Troczkij részt fog venni a kommunista pártgyűlésen, amely határozni fog a pártból való kiképzése felől. Itt Troczkij szen- zációs leleplezésekkel fog védekezni.

Troczkij ellen most már nem annyira elvi, mint inkább személyes harc folyik. Troczkij egyéniségét ugyanis párhivei nem tudják elviselni. Hünek, főnhéjazónak ismerik, aki fölényesen kezeli ellen- feleit. Ezek megállapították róla, hogy politikája in- hasam volt egységes és egyenes, hanem mindig ingadozó és elkanyarodó. Utolsó könyvei, így ez a műve: „Hogyan fegyverkezett a forradalom“ ép- ugy, mint beszédei folyamán kinyilvánított elvei bi-

zonyítják Troczkij állhatatlanságát. Nem lehet azonban tagadni, hogy kimagasló egyéniség, aki kortársait messze maga mögött hagyja és legtehetségesebb és legjelentékenyebb alakja az orosz forradalomnak.

Troczkij népszerűsége még mindig igen nagy és bizonyos, hogy legutolsó levele, amelyben önként lemondott magas állásáról és a pártnak vele szem- ben tanusított merev viselkedése növelni fogják táborát.

Jellemző az oroszországi hangulatra, hogy Troczkij visszalépése egyáltalán nem okozott különös izgal- makat. Ez annak a jele, hogy Oroszország belső fejlődése kezd egyenes vonalba jutni. Az ország politikájának előterében most a paraszt tömegek ér- dekei állanak. A kormány azonfelül erősen törődik a tanítókkal és általában az értelmi osztályokkal, amivel egyúttal a diktaturát igyekszik leépíteni.

Hetvenmillió aranykoronát kell fizessen Románia Magyarországnak Erdőjövátétel címén

(Bucuresti-Bukarest február 10. Az a bizottság, melyet Párisba küldtek, hogy a magyar erdő- jövátétel követelésekkel szemben Románia álláspontját megvédelmezze, tegnap visszaérkezett Bukarestbe.

Tudvalevő, hogy a magyar kormány az erdők értékét 460 millió aranykoronára becsüli, ezzel szemben a román kormány 30 milliót állapította meg az erdők becsértékét. A jövátételbizottság a két állás- pontot felülvizsgálva, 70 millióban állapította meg a Románia által fizetendő kárpótást. A kormány a jövátételbizottság határozata ellen tiltakozással élt és újabb határozatot kért, melyet rövidesen publikálnak.

Kolozsvári zsidó fiuk a francia idegenlégiónban

Egy megszökött legionista elmeséli az idegenlégión borzalmait

(Cluj-Kolozsvár, febr. 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Négy kolozsvári zsidó fiatalember még az elmúlt év májusában nekivágott a nagy- világnak, hogy annak mai időkben nagyon is zavaros forगतagában hirt, dicsőséget, avagy pénzt szerezzen. Szerencse hogy az ifjuság fantáziája mindig előtte jár a realitásoknak, mert különben minden bizonnyal nem vágott volna a bizonytalan és céltalan utnak a négy kolozsvári fiu. A pénz, dicsőség, hírnév természetesen elmaradt, mint göröngyös utakon a rossz lovak. Ezeknek ellenében azonban mégis nyertek valamit a kalandvágyó fiatal emberek — tapasztalatokat. Ez sem utolsó dolog, hiszen a világ unalmas, szürke taposómalmban a nyugtalan ember sohasem találta helyét és sok véres martíriumos cselekedet, szenvedés fakadt éppen ebből az unalomból. Százszorosan érthető ez ma, mikor senki sem érez a lábai alatt biz- tos talajt.

Berkovics József, a kalandos kvartett egyik tagja tegnapi érkezett haza Kolozsvárra. Rend- kívül érdekes kalandjairól, szenvedéseiről az alábbiakban informálta munkatársunkat.

Üiban a francia idegenlégión felő

A négytagu társaság Constanzában szállott hajóra, hogy Franciaországba vitorlázzon. Ha- jön mentek, mert a hosszú, fáradságos út így sokkal olesőbb. Pénzük nem igen volt. Végre Marseillebe, a nagy francia kikötővárosba ér- keztek, ahol rövidesen rájöttek arra, hogy munkát nem kapnak. Pénzük elfogyott. Végso kétségbeesésükben eladták ruhadarabjaikat, majd mikor ezek is elfogytak, elhatározták, hogy belépnek a francia idegenlégiónba. Ketten rögtön jelentkeztek a marseillei katonai pa- rancsnokságnál, mely megkötötte velük az öt évre szóló szerződést. Előlegül 250—250 fran- kot kaptak, azután hajóra szálltak. Francia Marokkó egyik kikötővárosából belső területre irányították a két fiatalembert s rövidesen meg is érkeztek állomáshelyükre.

Itt azonnal kifizették számukra az 500—500 frank vérdíj másik részletét. Azután másnap már kiküldték őket a sivatagba, hol izzó suga- rakkal gyilkol a nap, szikrázva izzik a láb alatt a homok s vad berbercsordák lesik, hogy az európai katonák mérgezett nyilaik elé ke- rüljenek.

Nincs menekvés

Az idegenlégiónban a világrészek kaland- vágyó, megtévesztett fiatalembereinek kívül fe- gyencek, letört egzisztenciák és szinesbőrű pá- riák szolgálnak. Utolsó menedék hely ez, aho- nan fehér embernek ritkán van menekvés,

mert akit a gyilkos nap el nem pusztít öt év alatt, azt előbb-utóbb a berber-törzsek fegy- vere mérgezett nyila emészti el.

A francia idegenlégiónnak még a tisztjei is csupa letört, büntetésből idehelyezett egzisz- tenciák, Altiszt csak fehér ember lehet. Egyet- len menekvés van: a szökés, amely azonban a legkritkább esetben sikerül, mert a francia ka- tonai hatóságok 100 frank jutalmat adnak a nyomravezetőnek, vagy elfogónak. És jellemző, hogy ezért a száz frankért azok a berbesek vállalkoznak legszivesebben a szökevények kéz- rekerítésére, akik ellen a franciák évtizedek óta viselik a legkiméletlenebb háborút. Így fest az „ember“, aki, mialatt szabadságáért har- col, nem vet meg egy kis tüzletet sem és el- árulja azt a katonát is, aki egyike az ellene, szabadsága és tradíciói ellen harcolóknak.

Szökés a sivatagon át

A kétségbeesés nagy erő: még a lehetetlen- nel is szembezáll. Berkovics József egy szép napon úgy érezte, hogy a biztos pusztulásnál mégis jobb megkísérteni a lehetlent. Egy osztrák, egy szerb, egy olasz és egy magyar legionista társaságában éjszakának idején, mi- kor őrésre voltak kiküldve, megszöktek. Ti- zenhat napon át lakatlan területeken, sivó ho- moksíkságokon át, szomjuságtól és éhségtől gyötörve folytatták utjukat.

Már azt hitték, út a szabadulás órája, mi- kor hirtelen egy berber-csapat állta utjukat. Harc fejlődött ki, melynek során az olasz légio- nistát egy golyó halálra sebezte, a szerbnek a lábába hatolt a lövedék. A berberok a szöke- vényeket átadták a legközelebbi katonai pa- rancsnokságnak. A szökevényeket a hadbíróság egy évi kényszermunkára ítélte. Az ítélet végre- hajítását azonban csak a magyar szökevényen és Berkovics Józsefen lehetett megkezdeni, mert közben a szerb legionista felvágta az ereit... Egy afrikai szénbánya fekete mélyében öt hónapig verejtékezett a két szökevény, nyelte a tüdőt gyilkoló port, míg egyszer csak ütött a „szabadulás“ órája: Franciaország új elnököt választott és amnesztiát kaptak a katonai el- ítéltek is.

Keserő öröm volt ez, mert az amnesztiál- takat ismét ezredükhöz kísérték vissza. Egy időre türethető volt megint a helyzet, mert — el kell ismerni — az ellátás kitünő a gyarmati seregben. Aztán újra jöttek a kétségbeesés napjai, egyre több bajtárs vére folyt el a sivó homokon... Ekkor Berkovics irt egyik Párisba került társának, aki közölte vele, hogy szökjön meg és ő várni fogja az afrikai határon. És

Berkovics József újra megszökött. Félholtan érkezett meg a marokkói határra, ahol barátja tényleg várta. Így jutottak el Svájcbra, ahonnan hosszú vergődés után Berkovics József visszakerült Kolozsvárra.

Egy nappal később...

A francia légióból a 18 éves aluliakat hosszú utánjárással ki lehet menteni, ha a hadügyminisztériumnál szülők, vagy hozzátartozók interveniálnak érdekükben.

Egy gazdag pesti ügyvéd 18 éves aluli fia is ott szolgált az idegenlégióban. A fiatal vér forró illuziói juttatták ide, a diákszerelm boldogtalan naivitása. A 16 éves gyerek szerelmes lett egy pesti kasszirnőbe, akivel, — miután apjától jókora összeget ellopott — Párisba szökött. Párisban a pénzzel együtt a kasszirnő szerelme is elfogyott és a fiatal fiú számára nem volt más út, mint belépni az idegenlégióba. Rettenő szenvedéseiben a fiúnak eszébe jutottak szülei. Kérő, siró levelet írt apjának, élénken esetenve szenvedéseit. A szülők meg is tették a lépéseket kiszabadítására. Diplomáciai uton léptek érintkezésbe a francia hadügyminisztériummal, mely végül is megadta a felmentést a szolgálati kötelezettség alól.

Az erről szóló okmány el is indult Marokkóba, azonban későn érkezett meg. A megérkezés előtt egy nappal a fiatal, boldogtalan, szerelmes fiú fobelötte magát.

A homokszivatagon pedig egyhangúan szikrázik a homok, végtelen szomjúságában mindig frisebb, frisebb vére szomjasan...

A bűn relativitása

Balzac egy nagy regényében, a „Goriot apó“ címűben keserű gúnyal jegyzi meg „kora társadalmáról, hogy a csizmat lopó szegénylegényt beköte-rezteti, de a milliós tolvajok előtt kalapot emel. Balzac óta igen keveset, majdnem semmit sem fejlődött a társadalom mentalitása. Minden jel arra vall, hogy az emberek nem az erkölcs kategórikus imperatívusa előtt hajlanak meg, hanem inkább a sikernek hozannak a hatalomnak és az elszánt-ságnak még akkor is, ha ezek a bűn, a legsötétebb bűn ingoványán épülnek fel. Napjaink szörnyű büntetési körül a romantikának legkékebb virágokból szőtt folyondárja fondólik. Ne mondja senki nekem, hogy a Léderer- és Haarmann-féle tömeggyilkosságokkal szemben megnyilvánuló roppant érdeklődést csupán az iszonyat érzése kelti fel az emberekben. Nagyon sok jut ebből az érdeklődésből az emberek azon hajlamának, mely minden rendkívüli romantikát sejt. A szép, szőke Léderer né igen sok férfi és női hisztérikában sokkal több részvételt keltett már eddig is, mint a külvárosok minden nyomorúsága.

A bűn relativitását mi sem jellemzi jobban mint az, hogy igen sok korban és még több esetben politikai szempontok szerint bírálják el súlyát és jelentőségét. Legjellemzőbb erre a gróf Salm esete, akiről egy bátorszavu pesti újságíró megállapította, hogy a legszörnyűbb gyilkosságok terhelik a lelkét. Azaz, hogy dehogyan is terhelik: a gróf ur igen jól érzi magát és az az előkelő társaság, melynek tagja, mindent elkövet, hogy ezt a jóérzését ne zavarja a földi igazságszolgáltatás érdeklődése. De legyünk objektívek és ne csak a grófi társaságokra nyomjuk rá a bélyeget ezért a passzív magatartásáért. Az emberek sohasem riadtak vissza a bűnök legszörnyűbbikétől, a gyilkosságtól, amikor „magasabb“ érdekeik védelméről volt szó. Moszkvában még csak nemrégiben is ezerszámra gyilkolták le mit sem vétő polgárok és arisztokraták ezreit, — a forradalom nevében. A történelemben sem kell sokat lapoznunk, hogy hasonló nagystíli gyilkosságok leírásait olvashassuk.

Mindez arra vall, hogy az emberi lélekben, legalább is a tömeglelkében egyáltalán nem él a kanti erkölcsi „kategórikus imperatívus“, a lelkiismeret parancsszava. A filozófia és az emberi gondolkodásmód rendkívüli rugalmasságára vall, hogy alkalomadtán kitűnő mentesítést talál véres tettei igazolására. A bűntudat tehát nem egy pozitív érzésből alakul ki az emberben, hanem annak kialakulását a társadalmi felfogás, a mindenkor politikai konstelláció segíti elő, vagy fejleszti vissza. Mert az bizonyos, hogy a politikai, vagy ugynevezett individuális indítékból elkövetett gyilkosságok lényegben egyáltalán nem különböznek egymástól. Mind a kettő a vadság és a nyers indulat tetteiben való kirobbanása. A kis, egyéni érdekekért öltő gyilkos, vagy a pusztá gyűlöletből öltő politikai

gyilkos között az a különbség, hogy utóbbi még rendszerint a szélsőséges hiúsága ösztöneit is latba veti tetteinek elkövetésekor, abban a reményben, hogy „hősi“ cselekedete egy egész társadalmi osztály tetszésével fog találkozni.

Ezért látszik reménytelennek minden forradalom és minden ellenforradalom, minden kísérlet arra, hogy forradalmi uton próbáljuk az emberekbe az élet szentségének és sérthetlenségének tudatát bele-nevelni. Ideje volna azt a hibrid feltevést, mintha ölés és ölés között morális különbség volna, végleg megszüntetni. Mindaddig, míg ez nem sikerül, addig a bűn relatív marad. Ez a relativitás pedig annak a társadalmi romantikának csökevénye, mely a hősi kultuszt emelte piedesztálra, mely míg „pereat“ — ot kiáltott a szerencsétlenekre, a kényszerből és tudatlanságból bűnösökre, egyben megkoszorúta a hatalom, vagy a szerencse mögött és mögött bűnösöket. Mai társadalmunk nagyon is megszokta, hogy kétféle mértékkel mérjen, nagyon is megszokta, hogy kritikátlanul, az osztály- és tömegszegzstio hatása alatt szankcionáljon, vagy ítéljen el gaz-

A németországi botránykrónika

Hoefle volt miniszter letartóztatása előtt. A reakciók kudarc

(Berlin, február 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A botrányok korszakát éljük és nincs nap, hogy a sajtó újabb leplezésekkel ne szolgáljon. Az elmúlt évek katasztrófáinak, nyomorának vámszedőit, haszonlesőit kutatják és ezen az uton eljutottak most már a Ruhr-megszállás első idejéből származó panamákhöz is.

A lapok mindenekelőtt rámutatnak arra, hogy a Ruhr-megszállás első idejében a birodalmi kormány a megszállott területeken levő ipari vállalatokat háromnegyedmilliárdos arany-márkával támogatta, anélkül, hogy ehhez a mai napig is a törvényhozás hozzájárulását kérte volna. Ez az összeg azonban csak egy része a folyosított nagy pénzeknek, amikkel a ruhrvidéki gyárosok újabb invesztálásokat eszközöltek és pompás üzletet csináltak, nem is szólva a valutamanipulációkról, amelyek révén több nagyiparos, aki rosszul állott, teljesen rendbejött, sőt meggazdagodott.

A pénzeket annak idején a „Hilfskasse“, a gazdaságügyi minisztérium egy szerve útján juttatták el a Ruhr-vidékre. A kiutalásokat Ecker akkori miniszter eszközölte, aki ma is mint német néppárti képviselő tagja a parlamentnek. Eckernek nagy összeköttetései voltak a Ruhr-vidék nehéz iparával és amikor a francia megszállás következtében ez az ipar elvesztette piacai egy részét és fizetési zavarok elé került,

Szerkesztői üzenetek

Dr. L. L. Jibou. Mielőtt nagyon elbusulnánk az elpanaszolt nagy atrocitáson, engedje meg, hogy orvosságul vegyük be a következő anekdotát:

Egy vidéki pap „chérem“ alá helyezte az egyik engedetlen falusi hívét. Pár hét múlva meglátta a pap az ablakon át, hogy a falusi zsidó egy libával teli szekérrel behajt az udvarára. Azt hitte, hogy mint megtört bűnös jön bocsánatért esedezni és bűnengesztelő áldozat gyanánt hozza a libákat. Ezért barsztagosan fogadta és jövelele célja iránt érdeklődött.

— Arra kérem a Főtisztelendő urat — válaszolt az atyafi — hogy méltóztassék libáimat is kiátkozni, mert amióta „chérem“ alatt vagyok, meghiztam.

Ugy látszik, a Keren Kajemetnek is ez a sors jutott osztályrészül. A sok kiátkozás eredményeképpen az Émeket már sikerült visszaváltania a zsidó nép örök birtokául. De még nagyon sok földre van szüksége a zsidó népnek. Erec Jiszraelben s ezért igyekezett a három protestáns pap (Herzl szerint németül: Protestrabbiner) hamar kimon-dani az újabb „isszur“-t, hogy ezzel is elősegítsék a Szentföld újabb területei visszaváltását. Bizonyára tudják a Tórából, hogy a zsidó nép ellen elhangzó átok áldássá válik. Reméljük is, hogy a terror elől elvett snöderolási tábla így több adakozásra fogja bírni a híveket, mintha ott ma adt volna az „álmor“ fölött.

Ez üzenjek önnek, jó zsidó lelke megnyugtatósául, de cikkben nem foglalkozhatunk az „eset“-tel, mert ha három zsidó pap nem állotta hivatalos formában kisíteni egy hitközségről, hogy „avojedzura“ van a templomban, hát nekik biztosan szabad. Nekünk azonban nem szabad, „chilul há-sém“-ot előidézni, mert mi zsidók vagyunk s ezért

tetteket.

Azok, akik rendszerint Dosztojevszkij „Raszkolnyikov“-jára hivatkoznak annak igazolására, hogy a legtudatosabban gyilkoló bűnöst is végül bírái elé viszi lelkiismerete, — elfelejtik azt, hogy az orosz lélek merőben különböző az átlagos európai lélektől. Az orosz lélek erősen töprengő, önkinzó, mélyen vallásos berendezésű, mely néha pathológiusan érzi maga fölött egy transcendens igazságszolgáltatás kezét. Raszkolnyikov maga is pathologikus, mint Dosztojevszki legtöbb hőse. Azonban a Salm-féle urak nem ilyen töprengő lelkek. Ők egy levitézlett, feudalista mentalitás kései reprezentánsai, akik ma sem tudtak szabadulni a rablólovag-romantikától, attól a hittől, hogy ölni szabad, sőt ölni kell, ha erre megvan a legfőbb jogcím: az alkalom és a gyűlölet, finomabb formában: a „magasabb érdek“. Mig a bűn fogalmába politikumot, még inkább: szempontokat lehet keverni, addig a földi igazságszolgáltatásba vetett hitünk nem lehet szilárd. Addig csak a székepszis jogosult vele szemben.

Salamon László

Az Uj Kelet az
ság napl
Szerkesztők: C
Felelős szerkes
Az Uj Kelet cil
megjelöl
Előfizetési ára
240 lei, f

A dolog u
az embert v
valami eléged

Szerda

5685 Sövat 17
1925 február 11

gek csömöréve
pon egyszerű
ben mindegy,
az ember így
hogy valamike
ami szépirodal
peszkedett nag
tompá erőlköd
ami más, vala
lehetne a poéz
nem a száraz
statistika? Bi
szárabb. A n
tettem, hogy a
egy mással, ho
egybeesik a k
nagyobb fagy u
a legizőbb tüz
filozófia beléto
fizikába, hogy
szédos, egyhá
tészettel.

Igy történt
tikai számokba
pongó szárnyu
és röpültek vé
gába. Bár ne
mokkal, egym
realitásokat, e
hogy tizenöt
polgára lesz a
ne tettem volna
az üzenetük, h
verni, amiért a
csak 800.000
holott bizonyos
milliókall kell
gonosz, ilyen
irni Palesztinár
tévedtem volna

Sohase volt
hát magam me
aki arról nevez
mitani az össze
adósságait. Nek
összeadtunk, k
kezdtek, az ere
országépítés
akkor tizenöt é
lesz Palesztinán
Hazudni nem sz
a zsidók pedig
agyon akarnak
kutyát. Hát kel

De jól van,
összes statisztik
jelentem, hogy
igazuk ran. Tiz
polgára lesz a z
készséggel elism
tétéle van ennek
országépítés dup
erővel fog foly
Keren Hajessző
ság Palesztinába
ezt a tizszere
az egész. Ugy l
fölháborodásból
így áll a dolog

nem állítjuk őket pellengére, hanem ajánljuk, hogy emeljék fel a fizetésüket.

R. E. Satu-Mare és K. M. Z. Forduljanak pontos információért a Palesztina-hivatalhoz Cluj, Regele Ferdinand 48.

Sokrates. A fordítás minden tekintetben sikerült, de témája miatt nem használhatjuk.

K. I. Arcus. Hitelező-vegyület Cluj, Str. Jorga 3.

R. Zs. P. Szakmák szerint négy és öt évig tart. Már közöltük, hogy e hó 9-ikén nyitották meg Sir Alfred Mond volt angol miniszter jelenlétében. Szerényen havi öt fontból megélhet.

D. Az illető Newyorkban él.

P. L. Becean. Csak szappangyártást ismertető könyve van az Uj Kelet könyvosztályának. A másik szakmáról magyarban nem jelent meg semmilyen önálló munka.

A KÖZPONTI BAR
februári szenzációja
GARRET
a trükk-táncok királya! 2

Ha művészi kíváncsi vagy, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit,
asztalok furnírzükségeiteket legolcsóbban itt szerzhetik be

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő

Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

A dolog úgy van, hogy néha meglepi az az embert valami érthetetlen nyugtalanság, valami elégedetlenség, valami jóllakottság mindennel, ami saját maga és ilyenkor az ember fáradt meneküléssel szökik, szalad saját maga elöl valahová, valamibe, ami a maga lényegének mentől messzibb eső, mentől ellenkezőbb véglete.

Jöhetnek orvosok és magyarázhatják ezt, — ha éppen okosabb dolguk nem akad, — a lélek tullakottságával, idegek csömörével, vagy természettudományi alapon egyszerű gyomorrontással: végeredményben mindegy, a lényeg marad az, hogy: van az ember így néha. Így történt meg velem is, hogy valamiképpen megcsömöröttem mindentől ami szépirodalom, mindentől ami vers, rámtérpészkedett nagy fülledtséggel és én elfulladtan, tompa erőlködéssel menekültem valami felé ami más, valamibe ami a második véglet. Es mi lehetne a poézisnak legvégletesebb ellentéte, ha nem a száraz számok világa, a matematika, a statisztika? Bizony, száraz tudomány. A legszárabb. A másik szélsőség. De jaj, elfelejtettem, hogy a szélsőségek mindig találkoznak egymással, hogy a körnek kezdőpontja teljesen egybeesik a kör végső pontjával, hogy a legnagyobb fagy ugyanolyan égési sebeket üt, mint a legzöbbszörű tűz, hogy a legmaterialistább filozófia belétorkollik a legelmosódóbb metafizikába, hogy a legfilsőbb matematikai tőszomszédos, egyhatáros, azonos a legmagasabb költészettel.

Igy történt aztán, hogy én a száraz statisztikai számokba merültem és a számoknak csapongó szárnyuk nőtt, hátukra kaptak engem és röpltek velem a képzelet, az álmok világába. Bár ne tették volna! Bibelődtem a számokkal, egymás mellé állítottam arányokat, realitásokat, eredményeket és kiszámítottam, hogy tizenöt év múlva nyolcszáz ezer zsidó polgára lesz a palesztinai zsidó államnak. Bár ne tettem volna! Kapom a reklamációkat, jönnek az üzenetek, hogy a zsidók agyon akarnak verni, amiért azt irtam, hogy tizenöt év múlva csak 800.000 zsidó polgára lesz Palesztinának, holott bizonyos, hogy akkor már legalább kétmilliónak kell lenni. Hogyan mertem ilyen gonosz, ilyen kedvezőtlen és valótlan adatot írni Palesztináról! Megdöbbentem. Csakugyan tévedtem volna?

Sohase voltam valami erős matematikus, hát magam mellé vettem egy bankigazgatót, aki arról nevezetes, hogy fejből ki tudja számítani az összes liberális képviselők privát adósságait. Neki ültünk ketten a számoknak: összeadtunk, kivontunk, hatványoztunk, újra kezdünk, az eredmény csak az maradt: ha az országépítés a mai tempóban folyik tovább, akkor tizenöt év múlva 800.000 zsidó polgára lesz Palesztinának. Hát mostan mit csináljak. Hazudni nem szabad, rektifikálni nem tudok, a zsidók pedig föl vannak bősülve ellenem és agyon akarnak ütni, mint egy defaitista kuttyát. Hát kellett nekem statisztika?!

De jól van, nem bánom. Fene vigye az összes statisztikákat: én deferállok. Ezennel kijelentem, hogy a fülháborodóknak teljesen igazuk van. Tizenöt év múlva tényleg kétmillió polgára lesz a zsidó államnak — és én szives kézséggel elismerem ezt. Természetesen, föltétele van ennek a kétmilliónak. Az, hogy az országépítés dupla, sőt tízszeresen nagyobb erővel fog folyni, mint eddig. Tízszerezesen több Keren Hajesszód: tízszeresen több zsidó lakosság Palesztinában. Én nem mertem föltételezni ezt a tízszeresen több áldozatkészséget — ennyi az egész. Ugy látszik tévedtem, legalább is a fülháborodásból erre kell következtetnem. Ha így áll a dolog, akkor örülök neki, hogy

Szerda
5685 Sövat 17
1925 február 11

Diplomáciai szakítás fenyeget Románia és Németország között

Bukarest, február 10. Lapjelentések szerint a hétén tartandó minisztertanács fog dönteni a Németországgal szemben alkalmazandó rendszabályokról, amelyek a legszigorubbak lesznek. Ezt a tényt közölték Freitag bukaresti német követével.

A „Cuvantul“ azt állítja, diplomáciai körök véleménye szerint, ha a német kormány nem válaszol kielégítően a román jegyzékre, amelyben jogai el nem ismerése miatt életbeléptetett represszáliákat tudomására hozza a kormány, akkor a berlini román követet visszahívják. A lap azt hiszi, hogy ez a végső intézkedés a román-német diplomáciai viszony megszakításához fog vezetni.

A kártalanítási bizottság ma délelőtt a pénzügyminisztériumban Bratianu Vintila pénzügyminiszter elnökletével ülést tartott. Az ülés után a pénzügyminiszter Djuannal, a minisztérium kártalanítási osztályának vezetőjével együtt Duca külügyminiszterrel tanácskozott a Németország elleni represszáliák ügyében. Elhatározták, hogy az egész ügyet végleges döntés végett a legközelebbi minisztertanács elé terjesztik.

agyonveréssel fenyegetnek. Soha nagyobb örömmel még agyonverésnek szemébe nem nézett ember, mint én. De ameddig meg nem tizszeresedik a Keren Hajesszód Erdélyben, ameddig minden erdélyi zsidó nem hozza a maga becsületes hozzájárulását az államépítéshez, addig óvást emeltek minden agyonverési szándék ellen, mert addig — hajh! — nem nekem, de a matematikának igaza van.

(g. j.)

— Weizmann amerikai útja. Londonból jelentik: Weizmann Chaim dr., a cionista világszervezet elnöke e hó negyedikén szállt az Olympic hajóra Amerika felé. Az utazás célja a nemcionistákkal tavaly megkezdett tárgyalásokat folytatni. Az elnök ezenkívül tárgyalni fog a Palestine Investment Corporation (palesztinai tőkebefektetések számára alakult társulat) vezetőivel, akikkel az elmúlt évben abban maradtak a tárgyalások. A cionista exekutíve amerikai tagja, Bernard A. Rosenblatt ugyanazzal a gőzessel utazott Amerikába. Rosenblatt nemrégiben Palesztinában járt és ott segített a zsidó városok közigazgatási szövetségét megszervezni. Az Amerikában nagy tekintélynek örvendő Rosenblatt bíró a palesztinai zsidó városközség kölcsonkötvényeit fogja lehetőleg az amerikai zsidóság körében elhelyezni.

— Nagy vihar a Fekete-tengeren. Bukarestből jelentik: A Fekete-tengeren hatalmas vihar dühög az ázsiai partokon. A Djumuriel nevű török gőzös Batum és Trebizonda között hajótörést szenvedett és legénységével együtt elpusztult. Ugyancsak elsüllyedt a City Island angol hajó és számos haláshajó. Az áldozatok száma többszázra rug.

— Megjelent az Uj Genius hatalmas tartalma januári száma, amely a legkiválóbb írők legjobb alkotásait viszi harcba az egyetemes kultúra és a csak ezen keresztül történhető lelki konszolidáció érdekében. A minden idők legnagyobb magyar folyóiratának szerkesztője és kiadója, Franyó Zoltán mesterien, az eredeti versmértékek hü betartásával fordított 25 gyönyörű arab verse valóságos szenzációja a magyar irodalmának, mert ez az első eset, hogy magyar költő fáradságot vett magának a keleti költészet magyar nyelvre való átültetésére. Balázs Béla „Isten tenyerén“ című korzakos regénye második részének folytatása, Andreas Schreiber kínai levegőjű izzó drámája, Fábry Zoltán vivisekciós tanulmánya a mai irodalom kielégítő irányáról, Komlós Aladár párisi levele, Márai Sándor és Baktay Ervin cikkei, Mécs László és Wojticzky Aladár mély versei, duzzadva emelkednek ki a nyolcvan oldalas revü pártalan művészi termékei közül.

— Meglopták az Esculap céget. A kolozsvári Esculap orvosi műszerüzlet pár héttel ezelőtt jelentést tett a rendőrségnek, hogy a raktárakban felhalmozott készletet valaki állandóan dezsmálja, a cégnek tetemes károkat okozva ezáltal. A rendőrség részéről Nemes referens azonnal nyomozni kezdett a lopás ügyében. A nyomozás során a gyanyu Balogh Gerőre, egyik üzleti alkalmazottára terelődött. Nemes referens a napokban hirtelen házkutatást tartott Balogh lakásán, ahol nagytömegű orvosi műszert talált felhalmozva. A tolvaj alkalmazottat azonnal letartóztatta a bűnjelék alapján, aki a rendőrségen bevallotta, hogy a lopást ő követte el és azt is elmondta, hogy a tolvajlást már évek óta üzi, mivel a raktárhoz kulcsot szerzett magának és azonkívül igyekezett úgy viselkedni, hogy főnökei a legteljesebb mértékben megbízhattak benne. A lopott holminak csak egy része volt nála, másik részét édesanyjánál tartotta. Az Esculap kára körülbelül ötvenezer lejre rug. Kihallgatás után Baloghot átszállítják az ügyészségre.

— A kolozsvári sakkverseny tegnap este nagy érdeklődés mellett megkezdődött. Már az első napon érdekes játszmák kerültek eldöntésre. Eddig huszonnyolcan neveztek be a versenyre. A rendezőség lehetővé kívánja tenni, hogy azok is részt vegyenek a versenyen, akik eddig akadályozva voltak benevezni és ezért a nevezési határidőt ma, szerda estig meghosszabbította. Azok tehát, akik benevezni óhajtanak, ma este 7 órakor jelenjenek meg a Patria-kávéház (Mátyás király-ú.) emeleti termében.

— Az Uj Kelet hetilapja, „A Föld“ változatos és érdekes tartalommal jelenik meg pénteken. Az új szám első oldalán a Biblia heti-szakaszának tartalmához igazodó, pompás illusztrációt közöl, Lilien mestert rajzát. Az új számot sok Palesztina-kép tarkítja. Érdekes és friss olvasmányok, novella, ismeretterjesztő cikkek és egy új humoros regény teszik élvezetessé a számot. A gyermekrovat kedves, megejtő történetet mesél a kicsinyeknek, míg a sakkrovat a serdülők és felnőttek nemes szellemi szórakozásáról gondoskodik.

— Véres összeütközés katolikusok és kommunisták között Marseillesben. Marseillesből jelentik: A marseillesi színházban Castelnau tábornok eszöklésével tiltakozó gyűlést tartottak a katolikusok, amelyen a kormány katolikusellenes politikája ellen foglaltak állást. A gyűlés után véres összeütközésre került a sor, mert a színházból kivonuló közönségre botokkal felfegyverzett kommunisták rohantak rá. A verekedés annyira elfajult, hogy a marseillesi rendőrségnek kellett közbelépnie, de így is több, mint száz ember súlyosan megsebesült.

— Eljegyzés. Dászkál József Medgyes, eljegyezte Fränkel Etuskát Felsőfaluról. (Minden külön értesítés helyett.)

Rosenberg Patyi Cluj és Lesmann Károly Ibasfalau jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Sztrájkolnak a budapesti Operaház zenészei. Budapestről jelentik: A budapesti Operaház igazgatósága és az operaházi zenekar között napok óta fizetésemelési tárgyalások voltak folyamatban. Mintán a tárgyalások nem kecsegtettek eredménnyel, az operaházi zenekar ma nem jelent meg a kitűzött főpróbán, úgy hogy a főpróbát zongorakísérettel kellett megtartani. A zenészek kijelentették, hogy addig nem is jelennek meg a főpróbán, amíg fizetésemelési kérésüket nem teljesíti az igazgatóság.

— Magyarországon felemelték a textilárak beviteli vámját. Budapestről jelentik: A hivatalos lap mai száma közli azt a pénzügyminiszteri rendeletet, amely szerint a textilárak behozatali illetékét ötvenöt százalékkal felemelték. Ez a vámintézkedés a mai nappal már életbe is lépett.

— Munkaközvetítő-hivatal létesített a kolozsvári zsidó menza. A kolozsvári zsidó menza, amely számos szegénysorsu zsidó diák ellátásáról gondoskodik, február elsején munkaközvetítő-hivatalt létesített, hogy a súlyos anyagi gondokkal küzdő zsidó diákok szociális problémáját megoldáshoz segítse. A munkaközvetítő hivatal bizakodó szeretettel fordul Kolozsvár megértő zsidó lakosságához és felkéri mindazokat, akik nyelv-, zene- vagy középiskolai korrepetitorokat keresnek, forduljanak bizalommal a zsidó menza munkaközvetítő hivatalához. Felhívja a zsidó kereskedőket, hogy a törvényben előírt bevételi regisztrációk elkészítésére vegyék igénybe a zsidó menza szakképzett diákjait. A gyakornokokat, vagy ügyvédjelölteket kereső ügyvédek pedig szintén arra kéri, hogy ezen állásokat a menza munkaközvetítő hivatala útján töltsék be. Az érdeklődők forduljanak a kolozsvári zsidó menza munkaközvetítő hivatalhoz, Cluj, Strada Avram Jancu 18 címre.

KÖZGAZDASÁG

A romániai textilipar helyzete

A hazai textilgyártás feladatai

(Cluj-Kolozsvár, február 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai textiliparnak épp úgy, mint a többi ipari üzemeknek rendkívül sok nehézséggel kell megküzdenie. Ezek a nehézségek mélyen benne gyökereznek közgazdasági életünk ziláltságában és azokban a súlyos problémákban, melyek feltétlenül megoldásra várnak, ha az ország gazdasági vérkeringését normális folyamatba akarjuk hozni. A textilipar jelenlegi helyzetét egyébként érdekesen világítja meg az egyik bánsági nagy textilgyár vezetőjének nyilatkozata, melyet egész terjedelmében alább közlünk:

Amikor a textilipar mai helyzetéről beszélünk, vissza kell térnünk a textilipar alaposan megváltozott helyzetére, amelyet az új vámtarifák idéztek elő. A román valuta elértéktelenedése következtében a régi vámtarifák alkalmatlanná váltak és így kaput nyitott a külföldi textilgyártmányok beözönlésének. Több mint másfélmilliárd lej értékű textilgyártmány került 1924 évben Romániába Csehszlovákiából, Itáliából és Lengyelországból. Az ezáltal felhalmozott árut még mindig nem lehetett elhelyezni és innen van az, hogy még ma is súlyos teherként kell elkönyvelnünk ezt az árbehozótlóságot. Bár az új vámtarifák, amely 1924-ben léptek életbe, az importlehetőségeket valamelyest lecsökkentették.

— Ennek a vámtarifának alapfogalata ugyanis az volt, hogy a fennálló régi vámtételeket egyensúlyba kell hozni az elértéktelenedett valuta magasabb számaival. Ez azonban nem bizonyult alkalmasnak a belföldi textilipar védelmére és így a kormánynak be kellett látnia, hogy e téren semmiféle haladás nem

Megnyílik a budapesti nemesfém- és drágakő-tőzsde. Budapestről jelentik: A Nemesfémiparosok és Kereskedők Országos Szövetségének alapszabályait most hagyta jóvá a belügyminiszter. A szövetségbe eddig 1000 ékszerkereskedő lépett be, akiknek túlnyomó része tagja lesz az akcióba lépő nemesfém- és drágakőtőzsde is, amely előreláthatólag már e hónapban megkezdheti működését. Európában mindössze két ilyen tőzsde működik, Londonban a nemesfém-tőzsde és Antwerpenben a drágakőtőzsde. A budapesti tőzsde az egyetlen, mely az ékszerforgalomnak mind a két ágával egyformán foglalkozik majd. A nemesfémek és drágakövek tőzsdei forgalmáért szívós harc folyt a budapesti érték- és árutőzsde és a nemesfémiparosok és kereskedők országos szövetsége között, míg végül a pénzügyminiszter az önálló budapesti nemesfém- és drágakőtőzsde felállítását mellett döntött a változtatással, hogy már a megkülönböztetés végett is az új intézménynek nem tőzsde, hanem nemesfém- és drágakő „csarnok” lesz a neve. A nemesfém- és drágakőcsarnok külön csarnoki biróságot kap, amely a tőzsdebiróság mintájára fog működni.

A csehszlovák bőrpiac helyzete. Prágából jelentik: A csehszlovák készbőrpiacban áremelkedés állott be. A bőrgyárak box, hulladék, valamint más különböző bőrok árát kilogramonként, illetve négyzetméterenként egy cseh koronával felemelték. Ez az áremelés az üzletmenetre kissé békítőleg hat, de az elkövetkező napokban annál élénkebb lesz a fedezeti vásárlás. Az áremelkedés közvetlen oka: a nyersbőrök emelkedése, valamint a nyersbőr-készletek teljes lecsökkenése. Készbőrben is hiány van, elsősorban felsőbőrben, főleg fekete boxbőrben, amelyből a németországi import egyre nő. A cipőgyárak teljes termelésében vannak s így nem csoda, ha éppen felsőbőrökben van hiány. Nyersbőrben, ez exotikus piacokon nyugalom állott be, bár La-Platában, Indiában és Jávában az angol bevásárlók minden készletet átvesznek s ez a cseh piacra, főleg a közelben meginduló bőrpuccsokra élénkítőleg hat. Kisbőrök piaca változatlan. Nyulbőr darabja 15 korona. Báránybőrben nincs üzlet, vadbőrben ugyanez a helyzet. — Az erdélyi és bánáti bőrpiacokon a forgalomban semmi változás, az

történet és ezért — mint ismeretes — mostanában tárgyalások folynak a vámkérdés újból való rendezésére. A jelenlegi tárgyalások két ségtelenül olyan irányúak, amelyek végredményben meg fogják védeni az ország textiliparát a külföldi áru fokozatos beözönlésével szemben.

— A textilüzletnek a vámtarifák által való befolyásától eltekintve, a textilgyáraknak súlyos probléma elé állította még a gyapjudrágaság is. Ezt az új drágasági tételt ugyanis nem lehet egyszerűen áthárítani a fogyasztóra, amely manapság már ruházatként tekintetben amugy is lecsökkentett igények között él. Ha valaki ma, még a jobban szituáltak között, is ruhát akar csináltatni, a mai pénzvviszonyok között inkább a súlyos minőségűt választja. Ezzel tehát a gyártás maga is szenved.

— A jelenlegi körülmények között a hazai textilgyártásnak három főfeladata van, amelyek a következők:

1. Nem szabad elveszíteni a régi üzleti kapcsolatokat, sőt azokhoz újakat kell szerezni.
 2. Semmi szín alatt sem szabad a gyárakba investált berendezéseket parlagon hagyni, hanem elhelyezni minden gépet és minden szerszámot gyümölcsözővé kell tenni.
 3. Az üzemredukció helyett igyekezni kell megtartani a munkásokat, kellően foglalkoztatni őket és új piacok megszerzésével a lehetőség szerint kiterjeszteni a gyártást.
- Ha az új vámtarifák meg fogják védeni a belföldi termelést, akkor egészen biztosak lehetünk afelől, hogy ez az ipar új lendületet vesz és egyike lesz annak az iparnak, amely az ország ipari újjáéledésének az élén fog haladni.

Árak nagyjában változatlanok. Egyes külföldi gyártmányok emelkedtek 4—5 százalékkal, míg a belföldi chromfelsőbőrök emelkedése 4 százalék. Arak: Vachee coupon 180—200, Vachee lábastalp 130—140, Vachee nyak 100—110, Vachee hasszél 90—100, Antilop I-a 110—120, II-a 80—90, marhabőr 45—55, mastbox 50—60, belföldi borjubox 55—65, külföldi 70—80, chevreaux lack 115—135, chevrett 32—36, fekete bőr 240—260, barna bőr 250—280, cseres hasítás 90—110, vikszos hasítás 160—180, kipsztalpbélés belföldi 120, külföldi 150—160 lej.

Megalakult a romániai Agyagárusok Szövetsége. Megírta az Uj Kelet, hogy az erdélyi és bánáti téglagyárosok értekezletet tartottak Marosvásárhelyen, amelyen elhatározták a romániai Agyagárusok Szövetségének megalakítását. A téglagyárosok tegnap tartották meg a Nagyiparosok és Munkaadók tanácstermében a Romániai Téglá-, Cserép- és Agyagárusok Szövetségének alakuló közgyűlését. A közgyűlés egyhangulag Bürger Albertet, a marosvásárhelyi iparkamara elnökét választotta meg a szövetség elnökének. A szindikátus kolozsvári székhellyel fog működni, de közgyűléseit és választmányi üléseit az erdélyi és bánáti városokban felváltva fogja megtartani.

A mai valutapiac

A mai napon némileg megszilárdult a devizapiac. A kereslet főleg a nyugati valuták iránt élénkült meg. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 365—368, magyar korona 374—376, cseh korona 5-68—5-72, francia frank 10-50—10-55, svájci frank 37-30—37-40, dollár 193-50—194-00, angol font 927—929, olasz lira 8-08—8-12.

Valutapiac február 10-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1043-00, Berlin —, London 927-00, Newyork 193-75, Róma 805-00, Zürich 37-35, Bécs 27-00, Prága 573.
Bukarest. Valuták: Napoleon 730-00, márka 45-00, leva 133, török lira 103, font sterling 925, francia frank 10-70, svájci frank 37-00, olasz lira 815, drachma 330-00, dinár 300-00, dollár 191.50, lengyel marka 35-00, osztrák korona 28-00, magyar korona 26-00, cseh korona 560.
Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-46—123-50, Amszterdam 208-95—208-95, Newyork

518-43—518-50, London 2480-00—2481-00, Páris 2790-00—2780-00, Milánó 2150-00—2148-00, Prága 1530-00—1530-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 845-00—847-00, Bukarest 267-50—267-50, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-00—73-00.
Párisi tőzsde: Bukarest 965-00, Zürich 359-75.

A széna fuvardíj kedvezménye Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A közlekedésügyi minisztérium 25 százalékos tarifakedvezményt engedélyezett a külföldre exportált széna fuvardíjára, ha a küldemény szállítása 800 kilométeren felüli távolságra történik.

A bécsi marhavásár. (Szaborszky és fia cég jelentése). A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2.139 darab. Ebből romániai áru 534 darab volt. Az árak változatlanok.

Saborszky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgöncím: Saborszky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküldemények címe: Saborszky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

SPORT

Bukaresti eredmények. A fővárosban vasárnap olyan időjárás volt, hogy futball mellett jég-hockey-mérkőzést is lehetett tartani. A jég-hockey-mérkőzés meglepetéssel is szolgált, amennyiben a Tennis Club (Bukarest) csapatának sikerült revánsot venni a brassói vereségért és szép küzdelem után 2:0 arányú győzelmet aratott a Brasovia felett.

Futballeredmények: Juventus (Romeomit)—Olimpia 2:0 (0:0). Val-Vartej—Venus 1:0 (0:0). Macabi II.—Izvorul 3:1 (0:0).

Jég-hockey: Tennis Club (Bukarest)—Brasovia 2:0. Itt említjük meg, hogy vasárnap a Juventus (Romeomit) csapatát Temesvárt játszik a Kinizsivel. A mérkőzés iránt nagy érdeklődés nyilvánul.

Nagy tőke kell a futballprofesszionizmushoz. Meisl Hugó, a bécsi koronázatlan futballkirály nyilatkozott a sajtó tudósítóinak a professzionizmusról. Mindenekelőtt bealotta, hogy az osztrák proficsapatok az első évben óriási deficitet zártak mérlegeiket. A Hakoah hatvanötmillió, a Vienna hatvanegy és félmillió, az amatőrök hatvankilenc, a Rapid ötvenötmillió osztrák korona deficitet zárt. Éppen ezek a gazdasági körülmények okozták azt, hogy a legutóbbi egylet-értekezleten felvetette a kérdést: nem volna-e helyesebb visszatérni a régi rendszerhez. Erre azonban nem fog sorra kerülni, hanem új rendszert fognak bevezetni és ezáltal — remélik — sikerülni fog a nehézségeket eliminálni. A tapasztalatok alapján mondhatja, hogy ötszázmillió osztrák koronának megfelelő tőke és ugyanennyi hitel nélkül egyetlen klubnak sem szabad megköszönnie a professzionizmusra való áttérést.

Sörlefejtő készülék

4 és 6 csapos,

valamint ezek alkarrézzei állandóan kaphatók a

Banca Industrială și Comercială-nál CLUJ, Strada Gen. Neoucea No 2, Benner-palota

Kérjen árjegyzéket!

Biztosítsunk az „ORIENT”

Általános Biztosító R.-T.-nál

SZINHA

A színház Fügefalevé este 8 órakor 8 óráig Fügefalevé c. p. a vélemly, hogy mes, mulatságos dik előadás szom előadás idejében, tizenegy órai ke

Tükörfolyó lyülő szeretettel prem'er-estre. B világhírű szerzője fog ezen az este tott írások kétée letesebb alkotás nálunk Baróti Er Csalle Lajos, Ke játsznai A Tükö ton este kivétele

Az ember t mai költeményén nap este lesz a adást rendez he tanácsos előre g elővetelből itélve előadások összes s az előadás nap a pénztárnál

Vasárnap o mekviláz örömré órai kezdettel sz gos táncos, zené szani színészsínek Oicsó helyárakka nap délelőtti elő

Magyar Szerda: Fügefalev letszónetber

Szép és

já

a leg Gyerme a legrégib

LIN

Bucures Oktatójától

Lin

Lin

0-2481-00, Páris
150-00-2148-00,
est 72-00-72-00,
arrest 267-50-
és 73-00-73-00,
965-00, Zürich

vezménye Jugo-
A közlekedés-
tarifakezvényt
tált széna fuvar-
800 kilométeren

(Szaborszky és
marhavásáron fel-
romániai áru 534

Fiai cég
Saborstysöhne
Saborstys József
üldemények címe
Grossmarkthalle.

A városban va-
futball mellett jeg-
A jég hockey-mér-
menyeken a Ten-
sikerült revánost
p küzdelem után
a Brasovia felett.
atas Romoont-
Vasárnap 1:0 0:0

Saknő - Brasovia
sacrop a Juventus
ének a Kínával
és győzött
allprofesszioniz-
korszakban futball-
sokan a professzi-
ta, hogy az oszták
sokan a Vienna
sokan a svájccal
sokan a németekkel
sokan a hollandokkal
sokan a angolokkal
sokan a amerikaiakkal
sokan a japánokkal
sokan a kínaiakkal
sokan a indiaival
sokan a ausztrálakkal
sokan a újzeveländiekkel
sokan a nyugat-afrikaiakkal
sokan a kelet-afrikaiakkal
sokan a dél-afrikaiakkal
sokan a dél-amerikaiakkal
sokan a észak-amerikaiakkal
sokan a európaiakkal
sokan a oroszokkal
sokan a japánokkal
sokan a kínaiakkal
sokan a indiaival
sokan a ausztrálakkal
sokan a újzeveländiekkel
sokan a nyugat-afrikaiakkal
sokan a kelet-afrikaiakkal
sokan a dél-afrikaiakkal
sokan a dél-amerikaiakkal
sokan a észak-amerikaiakkal
sokan a európaiakkal
sokan a oroszokkal

észülék
4 és 6
csapos,
valamint
ezek alkai-
részel
állandóan
kaphatók a

Banca
Industriale
si Commer-
ciala-nál
CLUJ,
Strada Gen.
Neucloen
No 2.
Bessar-paletta

NT
R-T-nál

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Fügefalevél — este és éjjel. Szerdán este 8 órakor ötödöszer adják a diadala s sikerű Fügefalevél c. párisi pajkos operettét. Egyhangu a vélemény, hogy évek óta nem volt ilyen szellemes, mulatságos újdonsága a színházrúk. A hatodik előadás szombaton lesz, de nem a rendes esti előadás idejében, hanem éjjeli előadásként, fél-tizenegy órai kezdéssel.

Tükörfolyosó. Rendkívüli ambícióval, előlélyülő szeretettel készülnek színészeink a csütörtöki premier-estre. Bercesteinnek a Baccarat és Tolvoj világhírű szerzőjének legújabb műve, a Tükörfolyosó fog ezen az estén színpadra lépni. A sok sikert aratott írónk kétségkívül ez a legművészebb, legelőlétezőbb alkotása. A parádés, hálás főszerepeket nálunk Baróti Erzsébet, Tóth Erzsébet, László Aranka, Csille Lajos, Kemény László, Mihályfi László fogja játszani. A Tükörfolyosó második előadása szombaton este kivételesen pont fél nyolckor kezdődik.

Az ember tragédiája. Madách örökéletű drámai költeményének, Az ember tragédiájának vasárnap este lesz a 113. előadása. A hétfői esti előadást rendes helyárrakkal tartják meg. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni, mert a tímeseg jegyelővételből ítélve, úgy a vasárnap, mint a hétfői előadások összes jegyei 2-3 nap alatt elfognak, és az előadás napján már semmiféle jegy nem lesz a pénztárnál.

Vasárnap délelőtt gyermekek előadása. A gyermekvilág öröme, vasárnap délelőtt feltíz nagy órai kezdettel az Alsdár nem számár c. mulatságos táncos, zenés énekes mesejátékot fogják eljátszani színészeink. A főszerepő Alsdár Aladár lesz. Olcsó helyárrakkal már most megválthatók a vasárnap délelőtti előadás jegyei.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Fügefalevél (Operetteújdonság, 5-ösdször, bercesteinben, rendes helyárrakkal, sorozat 61)

Szép és tartós

játékok

a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradicsomában
a legrégebb és leghíresebb játékraktárban kaphatók.

Cím:

LINDENBERG

Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára

Rador 2445

Csütörtök: Tükörfolyosó (Újdonság, először, premiere bérlet 39 szám, p. emiére-helyárrakkal, sorozat 62)
Péntek: Nótás kapitány (15-ösdször, Horváth Mici vendégjátékával, premiere helyárrakkal, napi bérlet 71 szám A, sorozatszám 63)
Szombat d. u. fél 4-kor: A cigány (Ifjúsági előadás, mérsékelt helyárrakkal, Szenigörgy István föllépésével. Előadó Rácz József, sorozat 64)
Szombat este fél 8-kor: A tükörfolyosó (2-ösdször, napi bérlet 72 szám B, rendes helyárrakkal, sorozatszám 65)
Szombat este fél 11-kor: Fügefalevél (Operetteújdonság 6-ösdször, bercesteinben, p. emiére-helyárrakkal, sorozat 66)
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Alsdár nem számár (Gyermekelőadás, olcsó helyárrakkal, sorozat 67)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Kis Gróf (Mérsékelt helyárrakkal, Sorozat 68)
Vasárnap este 8-kor: Az ember tragédiája (113-ás előadás, bérletszámokban, premiere-helyárrakkal, sorozat 69)
Hétfő: Az ember tragédiája (114-ösdször, rendes helyárrakkal, bercesteinben, sorozat 70)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, február 11. A legtekélyesebb francia film. *Violetta*. Hatalmas monumentális dráma, rendkívüli pathológiai pszichológiával 9 felvonásban. Filmművészeti alkalmazás a híres francia rendező Henry Roussell. Főszerepben a szép francia művésznő Raquel Meller.

Uránia-mozgó. Szerda, február 11. *Az ördög hidja*. Izgalmas és lebilincselő kalandor-dráma 6 felvonásban.

Apolló-mozgó. Szerda, február 11. *Néma ház*. Szociális bűnügyi kalandor-dráma 6 felvonásban. Főszerepben Hip Hop.

Mit olvassunk?

Amundsen: A déli sark meghódítása	306
Brand doktor különös kalandja	54
Goethe: Maximák és reflexiók	152
Gautier: Az aranygyapú	72
Hoffmann: Martin mester	84
Károlyi: Egy egész világ ellen	225
„Gegen eine ganze Welt	270
Kleist: Koblhaas Mihály	24
J. de Laetelle: Silbermann (Egy Zsidó gyermek története)	80
Lehne: Markhof család	96
„A sors játéka	84
Lugovoj: Nincs kegyelem	23
Mohabbharata	216
Mählau: Új élet	72
Nietzsche: Schopenhauer	48
„Jón rosszon túl	238
Panofsky: A boldogság dala	65
Perutz: 9 és 9 közt	80
Shakespeare: Breviarium	173
Turgenev: Az óra és egyéb elbeszélések	119

Kották jegyzéke

Warschawsky: Der fodim	14
Roskin: Klipp-Klapp	14
„Jankele geht in Schule	18
„Chazkele	20
Löw Leo: Chesbojn zedek	14
Hatikvah	20
Löw: O. Dudale	18
Roskin: Ja chaj lili	10
Löw: Tief im Weldele	15
Löw: Fischelch Kojfen	8
Roskin: Der Schikur	15
„Dos Heilige Rikudl	15
Schirej: Hamisrach	25

A fentieket a pénz és porto előzetes beküldése vagy utánvétel mellett szállítjuk.

Az „UJ KELET” könyvosztálya
Gin, Str. Baron L. Pop 10.

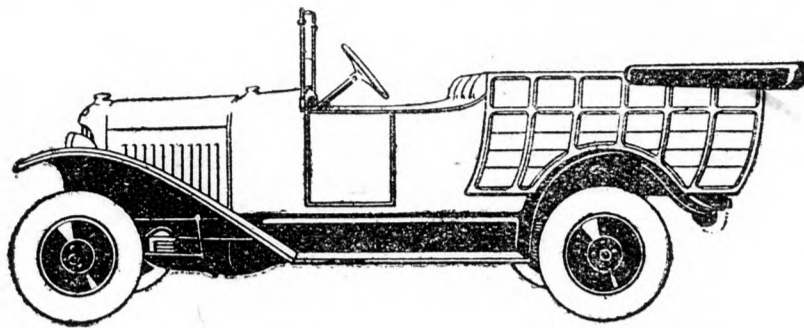
Raktárra érkeztek
Magyar Színház
divatújdonságok nagy választékban

GYŐTYA

Árnyban

CITROEN

Michelin
Confort kaucsukkal

Michelin
Confort kaucsukkal

AUTOMOBILOK

A világ leggazdaságosabb gépei.

Eggedüli képviselő Románia részére

„NOËL” S.A.R.T.M.

105. Calea Victoriei, Bucuresti

Rador 2361

Lloyd 3246

Ritka alkalom!

Előrehaladott
idény miatt

AU PRINTemps

v. Missir áruházban
Cluj, Unió-u. 11.

szenzációs árak

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lamék, fémek és fémkészítmények, gáz- és forrasztó, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT

Societate
In nume
colectiv

Központ: Bucuresti, Strada G. A. Rosetti No 7,

Fiókoki: **CLUJ**, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timişoara,
Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

Veszünk vagonokban ócska öntött gépvast, sárgaréz, kromot és alumíniumot.

Archimedes mérleggyár

Heffer & Co. Cluj, Strada General Postas 19-21.

**Nádporoló, Vízonteladást-
utazókosár** ra legolcsóbb

Krebs si Moskovitz, Arad

Tessék árjegyzéket kérni!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legolcsóbb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.

Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kézimunkák és perzsa-
szőnyeg e adó Kleinánál,
Malom-utca 7, emelet.

Román kereskedelmi
végzett leány, irodai gya-
korlattal, megfelelő állást
keres. Leveleket, Gépirás-
jeligen a kiadó továbbítja.
8555

חברת אביה
Január 25 szerdán reggel
Szatmár-Baiamare-cluj
vonat fülkéjében felejtett
teflint (תפלין), két bár-
sonyartóban. Megtaláló-
ját kérem, költségeinek
megterítése mellett, Koll-
mann Márton
שמש דברא ש"ס Zárda-
utca 2, Oradea-Mare, el-
juttatni. ישמחה יהשב.
8522

Eladók vadonatúj, na-
gyon szép háló, ebédlő
és konyhabutorok. Erte-
kezni Malom-utca 10 alatt.
8554

Szestőző, viléki mo-
dern szeszgyárba, kizáró-
lag prima munkaerő, ke-
restatik. G.ün Menyhért,
Gherla.
8553

**Név-
jegyeket,**

születési,
eljegyzési,
esküvői
kártyákat
és mindenféle
mulatsági
meghívókat
legszebb
kivitelben
készít a

**Kadima-nyomda
Cluj**

Ebédliberendezés eladó
Cim a kiadóban.

A LEGJOBBÁK

OTTOGAGEL

TEASÜTÉSENYEI

Régi, köz-
fejlődés hull-
ténemnek e
boru utáni év-
tan szeszélyes
lan és csak k-
haladni. Az
gultok vették
amit mi sem
hogy a reako-
ják fel egymá-
hogy akár az
lenne építve.
kulturális és
előrelátásra k-
és tömegeket
szeszélyei irá-

A tömeg
melyre ugy a
sok komolya
nem az egyes
vagy abszurd
azokban a ha-
tusokban, me-
ziáját megmo-
len volna m-
munkáspárt r-
net nélkül a
fel, hogy Na-
tényleges győ-
kormányozzon
nyilvánulását
fascizmust m-
olasz nép v-
szemben.

Ha pesszi-
vizsgáljuk ezt
moru konkluz-
a népek és tö-
meddő ábránd
fantasztia ker-
szándékolt el-
esőkönys és
osztóneinek r-

Nem ism-
korszakot, me-
munkában, s-
sekben való-
szemben az a
sem voltak in-
politikai illuz-
Vallási szektá-
dalmi doktrin-
nyomoruságát
mely a sok t-
tudja már: r-

A politik-
ezért látunk
között nagy
csupán önös
objektumának
szavakkal tes-
mizmus, szin-
mindezek ell-
gultok szesz-
litikai és ga-
Az egymással
mindenesetre
próbáltatások
egyenlítődes.
idegek képz-
közös nevező-
szellemi és n-
mert a mult
kollektív m-
egy új kultu-
építésére alk-

Írjesszen az Uj Keletben!